

P+
SPECIAL
Jaargang 18
Week 19 | 2020

FMO over
impact corona

Waarom wij deze
landbouwgrond hard
nodig hebben

Investeerders in Afrika

BLIJF

“Europa heeft Afrika keihard nodig,

FMO ondersteunt alweer vijftig jaar initiatieven in Afrika.

INVESTMENTS PETER VAN MIERLO VAN FMO OVER IMPACT VAN CORONA

Bedrijven in Afrika die eerder de ebolacrisis meemaakten, deelden al in een vroeg stadium van de coronapandemie hun ervaringen en tips met andere FMO-klienten. Het is een van de initiatieven van de ontwikkelingsbank om de clientèle te ondersteunen in deze moeilijke tijden. Dat opkomende markten hard geraakt worden is niet te voorkomen. “Ik houd m’n hart vast dat de mondiale ongelijkheid door corona weer flink groter zal worden”, zegt FMO-bestuursvoorzitter Peter van Mierlo.

juist nu”

Het aantal coronabesmettingen in Afrika lijkt voorsnog mee te vallen. Met de nadruk op lijkt, omdat veel landen nauwelijks op besmettingen testen. Maar dankzij de relatief jonge bevolking lijkt het virus zich minder snel te verspreiden dan elders. Toch wordt het continent keihard geraakt. Lockdowns zorgen ervoor dat miljoenen mensen die hun dagelijks inkomen verdienen in de informele economie van de ene dag op de andere geen inkomsten meer hebben. En dus geen eten. Landen die het vooral moeten hebben van één belangrijke sector (toerisme, olie of andere grondstoffen) zijn het hardst getroffen. Daar komt een enorme kapitaalvlucht bij. Alleen al in maart haalden internationale investeerders bijna 78 miljard dollar weg uit opkomende markten, een uitstroom van kapitaal die ruim twee keer zo groot is als tijdens de kredietcrisis van 2008.

Onbegrijpelijk, vindt Van Mierlo. “Afrika heeft een enorme potentie. Dat zien westerse bedrijven en investeerders ook. Maar in het verleden hebben we gezien: er hoeft maar iets te gebeuren of iedereen rent weer weg. Dat is tragisch.” Het risicoprofiel van het continent wordt traditioneel als hoog ingeschat. Deels is dat wel begrijpelijk. Investeerders lopen nog altijd tegen allerlei praktische problemen aan, en er

zijn politieke risico’s. “Wie zijn winst het komende kwartaal wil maximaliseren, moet niet naar Afrika gaan”, zegt Van Mierlo. “Je hebt een langetermijnvisie nodig. Als je die hebt, zijn je economische vooruitzichten goed.”

Dat bewijst FMO al heel lang, zegt de bestuursvoorzitter, die een kleine twee jaar geleden aantrad. “Toen ik me voorbereidde op deze baan kon ik nauwelijks geloven dat de portefeuille van risicovolle beleggingen en investeringen in opkomende economieën al vele jaren een stabiel rendement opleverde van zo’n 6 à 7 procent per jaar. Met Afrika als belangrijkste doelgroep.” En dus deugt de perceptie van de risico’s van investeren in Afrika niet. “Onbekend maakt onbemind. We horen nog altijd vooral over de problemen daar. Maar niet dat het er steeds beter gaat. Ik ben in Afrika steeds weer onder de indruk van de dynamiek. Het bruist in Nigeria, in Nairobi, in Rwanda. Noem maar op. Jonge mensen starten ondernemingen waar in het Westen niemand z’n vingers aan zou branden. Ook omdat ze bereid zijn grote risico’s te nemen.” Veel mensen denken nog altijd dat we Afrika moeten helpen. De realiteit is, zegt Van Mierlo, dat Europa Afrika keihard nodig heeft. Vanwege de enorme arealen aan landbouwgrond, de hoeveelheden grondstoffen, en de gigan-

tische afzetmarkt. “Dat houden we ondernemers voor. We kijken samen met VNO/NCW hoe we dit nog beter aan hun leden kunnen uitleggen. Voor een middelgrote onderneming is het niet de vraag of je in Afrika gaat investeren, maar wanneer. Wacht je tot je de laatste bent, of zit je in de frontlinie? Ik vind dat Nederlandse bedrijven vooraan moeten staan. Natuurlijk met inachtneming van de normen op sociaal- en milieugebied, die bij het investeren in dit soort markten horen. En met een focus op de middellange termijn. Kijk naar de bedrijven die er nu al zitten. De bloemenkwekers, allerlei agrarische bedrijven, bierbrouwers als Heineken en Bavaria. Bedrijven met nog altijd familie-achtige structuren. Die durven blijkbaar toch meer vooruit te denken in de tijd.”

Worden de klanten van FMO ook geraakt? En hoe kun je ze ondersteunen?

“We hebben zo’n 800 klanten, waarvan 272 in Afrika. De meeste daarvan redden het nog wel. Tussen de twintig en dertig bedrijven uit onze gehele portfolio hebben gevraagd hun schulden over een langere termijn te mogen afbetalen. Of hun directe liquiditeit te versterken. Andere bedrijven willen graag hun buffers verhogen. Onze mensen zijn daar druk mee bezig. En we verlenen ook niet-financiële steun. Door klanten te helpen de juiste keuzes te maken in deze omstandigheden. Door capaciteitsversterking, en door webinars te organiseren. Nieuwe projecten starten is op dit moment lastiger, vooral omdat we niet kunnen reizen om de bedrijven die aanvragen indienen te onderzoeken. We zijn vooral met onze huidige klanten bezig. Met hen hebben we wekelijks contact. Dat wordt als heel positief ervaren. We hebben ook een paar keer per week contact met andere ontwikkelingsbanken.

“Ik vind dat Nederlandse bedrijven in de frontlinie van investeringen moeten staan”

Daarin delen we verzoeken van klanten, en proberen we het gezamenlijk te managen. “Maar je moet bedenken dat we nog steeds in de early days van deze crisis zitten. De effecten gaan nog lang voortduren. Als FMO richten we ons op energie, landbouw en banken. Projecten in zonneparken en wind lopen ➤

“Wat gaat de extreem lage olieprijs betekenen voor investeringen in duurzame energie?”

FMO-bestuursvoorzitter Peter van Mierlo: “In het verleden hebben we gezien: er hoeft maar iets te gebeuren of iedereen rent weer weg uit Afrika.”

► nog wel door. Maar blijven de afnemers van die stroom wel betalen? En wat gaat de extreem lage olieprijs betekenen voor investeringen in duurzame energie? Een ander probleem kan de aanvoer van onderdelen zijn. Die komen uit de hele wereld. Als die *supply chain* stokt, ligt alles stil. Dat geldt ook voor de agrarische sector. We maken ons zorgen over de logistiek. Als de oogsten niet verwerkt kunnen worden, heeft dat gelijk gevolgen voor de bevolking en voor de export. Je ziet nu de voedselprijzen al stijgen, terwijl er nog geen tekorten zijn. Bij de microfinance instellingen die we financieren zijn kleine ondernemers vaak hun belangrijkste klanten. Daarom steunen we ze juist. Maar de liquiditeit van dat soort bedrijven varieert van een aantal maanden tot soms maar enkele dagen. Daar gaan harde klappen vallen. Alleen hebben we daar nog niet goed zicht op. “Dat we nu geen nieuwe projecten aangaan is nog niet zo’n probleem. We hadden nog wel wat in de pijplijn, bedrijven waar we al op bezoek waren geweest. En met lokale consultants komen we ook een eind. Als het identificeren van nieuwe klanten een paar maanden stilligt, is dat wel te overzien. Onze output van dit jaar wordt erdoor aangetast, en natuurlijk ook het rendement. Dat is niet te voorkomen. Als we kunnen zorgen dat 2021 weer top wordt, valt het nog wel mee. Maar als je me zegt dat de vliegtuigen dan ook nog niet vliegen, dan val ik stil. Hoe dat zou moeten, daar hebben we nog geen antwoord op.”

Kan deze crisis op termijn ook positief uitpakken? Er zijn nogal wat oproepen om juist nu door te pakken op met name duurzaamheid?

“In z’n algemeenheid vind ik dat je moet oppassen met het koppelen van je eigen agenda aan deze op zichzelf staande crisis. Mensen die altijd al de grenzen wilden dichtgooien zeggen nu: zie je wel! Maar het is wel goed te beseffen dat experts al langer waarschuwen voor een mondiale virusuitbraak. Zie het filmpje van president Obama uit 2015, waarin hij zegt dat zo’n uitbraak binnen vijf tot tien jaar zal plaatsvinden. Als we daarnaar geluisterd hadden, waren we nu beter voorbereid geweest. En hadden we niet zo hoeven te schrikken van de enorme effecten.”

Van Mierlo: “Los van corona denk ik dat klimaatverandering en ongelijkheid de twee grootste bedreigingen vormen voor de mensheid. Op klimaat richten we ons nu mondiaal steeds meer, al is het nog lang niet genoeg. Onrust als gevolg van sociale ongelijkheid staat nog veel minder op de internationale agenda. Denk aan de situatie in de voorsteden van Londen en Parijs, maar vooral ook aan de 600 miljoen mensen in Afrika zonder elektriciteit. Dat is een potentiële tijdbom, ook wat betreft immigratie. Ik vind het onbegrijpelijk dat de financiële wereld nog altijd werkt met dezelfde waarderingsmodellen als tientallen jaren geleden. Klimaat en ongelijkheid zitten daar niet in. Neem onze banken, die er bij hun hypotheek nog geen rekening mee houden of een huis onder of boven de zeespiegel staat. Op wereldschaal gebeurt dat ook niet. Dat denken moet veranderen. We moeten die enorme bedreigingen opnemen in onze modellen. Dan kunnen we er ook op handelen, en de risico’s verminderen.”

Is er voldoende oog voor de gevolgen van de huidige crisis voor ontwikkelingslanden?

“Oxfam International waarschuwt in een nieuw rapport dat 500 miljoen mensen kunnen terugvallen in de armoede waar ze net uit gekrabbeld waren. De schulden van ontwikkelingslanden worden nu in snel tempo onhoudbaar, omdat zij hun export zien wegvallen. Of omdat die schulden in dollars zijn, terwijl hun eigen munt steeds minder waard wordt. “We doen zeker nog niet genoeg om dat te voorkomen. Er zijn wel allerlei initiatieven. Minister Kaag heeft een fonds van 100 miljoen opgezet. IMF en de Wereldbank zijn druk bezig met noodplannen. Maar het blijft lapwerk. Angela Merkel lanceerde twee jaar geleden het idee van een Marshallplan voor ontwikkelingslanden. Om de landen met de grootste problemen in Afrika, maar ook in Azië en Zuid-Amerika, er weer bovenop te helpen. Dat vind ik nog steeds een fantastisch idee. Zo’n plan is nu meer dan ooit nodig.” ■

Websites

+ [FMO 50 jaar](#)

+ TEKST HANS VAN DE VEEN

+ FOTOGRAFIE FMO, DEPOSITPHOTOS

+ ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10

+ UITGEVERIJ ATTICUS BV

+ [WWW.P-PLUS.NL](#)